

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

566. PLENARFORSAMLING I DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG —
INTERACTIO, 19.1.2022-20.1.2022

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »udvikling af kunstig intelligens i europæiske mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder (SMV'er)«

(initiativudtalelse)

(2022/C 194/01)

Ordfører: **Marie-Françoise GONDARD-ARGENTI**

Plenarforsamlingens beslutning	25.3.2021
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 32, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	13.12.2021
Vedtaget på plenarforsamlingen	19.1.2022
Plenarforsamling nr.	566
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	238/0/3

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) minder om, at mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder (SMV'er) vil anvende kunstig intelligens (AI), for så vidt den er pålidelig, inklusiv og bæredygtig, og hvis den indgår i en miljøvenlig økonomisk og social ramme, der bidrager til erhvervsudvikling, beskæftigelsesudsigter og bedre livs- og sundhedskvalitet for alle europæiske arbejdstagere og borgere. Respekt for grundlæggende og sociale rettigheder og øgede gennemsigtighedskrav vil fremme tilliden til og tilegnelsen af AI hos alle borgere, mikrovirksomheder og SMV'er.

1.2. EØSU minder om, at selvstændige, mikrovirksomheder og SMV'er inden for alle sektorer tegner sig for 99 % af EU's virksomheder, to tredjedele af arbejdspladserne i den private sektor og mere end halvdelen af den merværdi, som skabes af virksomheder i EU. Selv om de er udsat for konkurrence, der har forandret sig radikalt som følge af økonomiens digitalisering, spiller de stadig en central rolle i EU's digitale og økologiske omstilling med hensyn til at imødegå udfordringer. De bør derfor have lige adgang til AI, uden at Europa mister sine mest værdifulde økonomiske, sociale og menneskelige ressourcer.

1.3. EØSU understregede i udtalelsen om revision af den koordinerede plan⁽¹⁾, at mikrovirksomheder og SMV'ers udbredte anvendelse af AI er nøglen til at indhente det europæiske industrielle efterslæb. På trods af den smidighed, der kendetegner mikrovirksomheder og SMV'er, støder dem, der tilstræber en digital omstilling, på betydelige interne og eksterne vanskeligheder, herunder omkostninger, mangel på bredbåndsinfrastruktur i visse områder, adgang til finansiering, menneskelige ressourcer, information, uddannelse osv.

1.4. EØSU opfordrer til at give mikrovirksomheder og SMV'er enkle værktøjer og tilgængelige finansieringsmuligheder for at hjælpe dem med at integrere denne omkostningstunge teknologi, som ikke desto mindre er afgørende for at bevare eller endda styrke deres konkurrenceevne. Adgang til data af tilstrækkelig kvalitet og kvantitet samt til fuldskalaforsøg bør prioriteres.

1.5. EØSU mener, at effektiv ledsagelse af mikrovirksomheder og SMV'er i tilegnelsen af AI ikke vil kunne lade sig gøre uden en stærk politisk vilje på alle planer i tæt samarbejde med alle det organiserede civilsamfunds aktører, hvor en social dialog af høj kvalitet prioriteres i medlemsstaterne.

1.6. De mange forskelligartede mikrovirksomheder og SMV'er på tværs af sektorerne kræver passende og målrettet støtte til AI samt intelligent og inklusiv lovgivning, som er afgørende for at sikre retssikkerhed og tillid.

1.7. EØSU anbefaler hurtig formidling til alle relevante aktører og, som en prioritet til virksomhedsledere, af det pædagogiske værktøj, der repræsenteres af den »værktøjskasse«, der indgår i den undersøgelse, som EØSU har offentliggjort om dette emne⁽²⁾, og som beskriver de forskellige faser i mikrovirksomheder og SMV'ers brug af AI. Disse former for støtte bidrager til at fjerne betænkelighederne ved denne teknologi og kan ændre forståelsen for området.

2. Generelle bemærkninger

2.1. I undersøgelsen »Boosting the use of artificial intelligence in Europe's micro, small and medium-sized enterprises«, som EØSU har offentliggjort, analyseres fem sektorer (landbrug, byggeri, sundhedspleje, juridiske tjenester og regnskaber) i fem medlemsstater (Italien, Frankrig, Irland, Rumænien og Sverige). Anbefalingerne i dens »værktøjskasse« henvender sig til politiske beslutningstagere, mikrovirksomheder og SMV'er.

2.2. SMV-beretningen fra 2021, som Kommissionen offentliggjorde i juli⁽³⁾, indkredser de reelle forhold omkring mikrovirksomheder og SMV'ers digitale tilegnelse i 27 EU-lande på grundlag af to undersøgelser, der blev gennemført i første fase af pandemien og i sidste kvartal af 2020.

2.3. De 25 mio. europæiske mikrovirksomheder og SMV'er, som er de bærende søjler i EU's økonomi med omkring 100 mio. arbejdspladser og knap 57 % af EU's BNP, spiller en central rolle i værdiskabelsen inden for alle sektorer (fra traditionelle uafhængige håndværksvirksomheder til socialøkonomien, dvs. 2,8 mio. virksomheder, nystartede højteknologiske virksomheder osv.) og opfordrer til skræddersyet og målrettet støtte samt en intelligent og inklusiv lovgivning, som kan skabe retssikkerhed, tillid og livskvalitet for arbejdstagerne.

2.4. EØSU håber, at de foranstaltninger, som Kommissionen og medlemsstaterne har truffet, fortsat vil blive gennemført i praksis. Ovennævnte værktøjskasse kan tilskynde offentlige myndigheder til at eksperimentere og til sammen med civilsamfundet og de berørte virksomheder at tage konkrete initiativer.

2.5. AI, som medfører omstilling af industrier, er ofte stadig utilgængelig for mikrovirksomheder og SMV'er. På trods af den smidighed, der kendetegner disse virksomheder, støder de på såvel interne (menneskelige ressourcer, omkostninger, adgang til kvalitetsdata mm.) som eksterne (adgang til bredbåndsinfrastruktur, finansiering, information, uddannelse mm.) vanskeligheder.

2.6. Udbredt indførelse af AI i mikrovirksomheder og SMV'er er nøglen til at indhente det europæiske industrielle efterslæb⁽⁴⁾, idet de mest sårbare, selvstændige, mikrovirksomheder, familieforetagender og virksomheder, som ligger fjernt fra bycentre, samt socialøkonomiske virksomheder bør have særlig bevågenhed for at undgå enhver form for forskelsbehandling, der vil have katastrofale økonomiske og sociale følger for hele EU.

⁽¹⁾ EUT C 517 af 22.12.2021, s. 56.

⁽²⁾ EØSU's udbud nr. CES/FSA/02/2020, forfatter: Space Tec Partners.

⁽³⁾ Årsberetning om europæiske SMV'er 2020/2021, Kommissionen, juli 2021.

⁽⁴⁾ Udtalelse om revision af Kommissionens koordinerede AI-plan (EUT C 517 af 22.12.2021, s. 56).

2.7. Et tillidsklima er en absolut hasteprioritet for at inddrage mikrovirksomheder og SMV'er i den ekspertise- og lederskabsstrategi, som EU ønsker. Det forudsætter, at alle institutionelle aktører, fra Kommissionen til nationale regeringer og regionale og lokale myndigheder, mobiliseres for at tilbyde dels værktøjer og målrettet størrelsesbaseret støtte, dels investeringsstøtte. Det er af afgørende betydning at mindske de digitale uligheder og integrere netværk med henblik på at udligne kløften mellem mikrovirksomheder og SMV'er og store koncerner med hensyn til indførelse af AI.

2.8. Tilliden afhænger af en stærk politisk vilje til et tæt samarbejde på alle niveauer. Det organiserede civilsamfund, arbejdsmarkedets parter, foreninger, handelskamre, brancheorganisationer, sammenslutninger m.fl., som er til stede i felten og kendt og anerkendt af mikrovirksomhedernes og SMV'ernes arbejdsgivere og medarbejdere, er de bedst placerede til at informere arbejdstagere og arbejdsgivere om risici og udfordringer, alt efter hvilken branche der er tale om. De har alle beføjelser til at påvirke de politiske beslutninger på alle niveauer, så de opfylder mikrovirksomhedernes og SMV'ernes behov for AI. EØSU mener, at medlemsstaterne vil have interesse i at fremme en social og konventionel dialog af høj kvalitet for at opnå størst mulig virkning af de politikker, der er rettet mod mikrovirksomheder og SMV'er.

2.9. Det giver sig selv, at det er vigtigt effektivt at målrette EU-programmer såsom programmerne for det digitale Europa og Horisont Europa for mikrovirksomheder og SMV'er⁽⁵⁾. Alle værktøjer bør mobiliseres i en let anvendelig form.

2.10. De stadig mere avancerede algoritmer påvirker datakvalitet og -beskyttelse samt sikkerhed og gennemsigtighed og rejser mange etiske betænkeligheder (forskelsbehandling, øget social ulighed, tvivl om uafhængigheden i menneskers beslutningstagning m.v.). Disse udfordringer, som alle står over for, herunder mikrovirksomheder og SMV'er, må ikke forsinke sådanne virksomheders indførelse af AI.

2.11. Adskillige af EØSU's anbefalinger bestyrkes i resultaterne af ovennævnte undersøgelse:

- Indførelsen af AI i mikrovirksomheder og SMV'er afhænger først og fremmest af, om ledere og medarbejdere er AI-kvalificerede, bl.a. med hensyn til risici, forud for udrulningen af disse teknologier.
- Kun passende finansiering vil kunne opveje det handicap i størrelse og modenhed, som de facto hæmmer en rask fremgang af AI i mikrovirksomheder og SMV'er I den forbindelse glæder EØSU sig over de 1,98 mia. EUR, som Kommissionen har bebudet under programmet for et digitalt Europa⁽⁶⁾. Innovationsknudepunkterne giver bedst adgang til de nyeste digitale kompetencer og til uddannelse af interesserede parter.
- Mikrovirksomhederne og SMV'erne har behov for eksterne databaser af høj kvalitet. EØSU har allerede understreget vigtigheden af at sikre adgang for alle til den offentlige sektors big data og etablere robuste programmeringsgrænseflader (API) eller tilmed europæiske platforme for sikker datadeling⁽⁷⁾ som Gaia-X. EØSU har også foreslået en fælles tilgang til datastyring og -udveksling og understreget vigtigheden af at udbrede dataaltruisme⁽⁸⁾.
- Hvad angår udbuddet af AI-teknologier, dataadgang, standardisering og adgang til finansiering, har mikrovirksomheder og SMV'er brug for klare og ensartede regler på hele det europæiske marked som en forudsætning for sund konkurrence, som til gengæld skaber vækst og beskæftigelse. Desuden bør de selv så tidligt som muligt deltage i udarbejdelsen af standarder og forskrifter på EU-plan. Klare og gennemsigtige løsninger til spørgsmål om etik og ansvar giver mulighed for at opnå borgernes og forbrugernes tillid, hvilket vil tilskynde mikrovirksomhederne og SMV'erne til at indføre AI.

2.12. EØSU støtter anbefalingerne i ovennævnte undersøgelse og understreger, at de kræver en særlig aktiv og vedholdende politisk vilje, dvs.:

- gennem uddannelse og erhvervsuddannelse at fremme borgernes generelle AI-kvalifikationer, således at alle civilsamfundets komponenter, herunder mikrovirksomheder og SMV'er, undgår forhindringer i deres tilegnelse af AI og har en kompetent og ansvarlig adfærd på dette område. Det er nødvendigt at supplere akademisk uddannelse med praktiske ordninger og oprette passende og økonomisk overkommelige videreuddannelser for selvstændige, ledere i mikrovirksomheder og SMV'er og deres medarbejdere⁽⁹⁾. For så vidt angår ledere bør deres adgang til ekstern ekspertise lattes via B2B-partnerskaber, AI for alle og et udbud af »AI-as-a-Service«

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse (EUT C 429 af 11.12.2020, s. 210).

⁽⁶⁾ Meddelelse af 10. november 2021 fra kommissær Thierry Breton.

⁽⁷⁾ EUT C 240 af 16.7.2019, s. 51.

⁽⁸⁾ Som defineret i betragtning 36 i Kommissionens forslag til en retsakt om datastyring, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0767>.

⁽⁹⁾ EØSU's udtalelse (EUT C 429 af 11.12.2020, s. 1).

- at sikre, at mikrovirksomheder og SMV'er har nem adgang til både offentlig og privat finansiering og aktivere synergierne for europæisk finansiering til disse
- at sørge for de nødvendige infrastrukturer og forbindelser i alle områder, herunder i landområder, for at undgå en digital kløft og gøre det muligt at få adgang til relevante og interoperable data, som landbruget især er en vigtig bruger af
- at sikre en hensigtsmæssig koordinering mellem alle aktører og alle niveauer
- at fremme en generel bevidstgørelse om udfordringerne ved cybersikkerhed⁽¹⁰⁾ og de økonomiske og samfundsmæssige skader, som systematiske datafejl forårsager, og andre nye potentielle risici. Den menneskelige mangfoldighed i udformningen af AI-værktøjer er et vigtigt middel til at forbedre datakvaliteten
- at formidle bedste praksis og konkrete succes historier bredt på lokalt plan og fremme erfaringsdeling for at give det startsignal, som vil medføre almindelig udbredt indførelse af AI i mikrovirksomheder og SMV'er.

2.13. EØSU vil gerne henlede de europæiske institutioners opmærksomhed på følgende indsatsprincipper på AI-området, nemlig:

- at starte småt for at tilskynde til hensigtsmæssige og forholdsmæssige politikker og på et senere tidspunkt tilpasse dem til større virksomheder
- at styrke retssikkerheden og fremme en god forståelse for reglerne med henblik på at lette virksomhedernes tilegnelse heraf og støtte deres investeringer til udvikling af innovation og AI
- at fremme AI-indsigten for alle gennem bedre samordning og øget synergi mellem politiske instrumenter og initiativer ved hjælp af en særlig platform for mikrovirksomheder og SMV'er
- at fremme fuldskalaforsøg, navnlig gennem brugsklare engagementsprotokoller på tidligere trin. EØSU minder om, at det er vigtigt at have testanlæg og regulerede »teststeder«, der giver mulighed for afprøvning af og pilotforsøg med nye idéer⁽¹¹⁾, og at det er nødvendigt at evaluere sådanne faciliteter for at tilpasse dem så effektivt som muligt⁽¹²⁾. De digitale innovationsknudepunkter, Enterprise Europe Network (EEN) og on-demand-plattformene, bør arbejde tæt sammen for at støtte SMV'erne indsats
- at fremme en paneuropæisk tilgang ved at fuldføre det indre marked og afpasse politikkerne efter medlemsstaternes behov, lige fra udvikling til indførelse af AI
- at sikre adgang af typen »open data« under overholdelse af reglerne om databeskyttelse og -ejerskab samt større datastrømme med henblik på input til AI-baserede systemer
- at sikre et gennemslagsligt europæisk indre marked for at mindske risiciene og forbedre AI-løsningernes overførbare til mikrovirksomheder og SMV'er. Det er en central forudsætning, at de vigtigste digitale infrastrukturer er interoperable.

3. Særlige bemærkninger⁽¹³⁾

3.1. Landbrug

3.1.1. Landbrugssektoren, der har en stor koncentration af familiedrevne mikrovirksomheder og SMV'er (96 % af landbrugsbedrifterne i 2016), skal håndtere flere udfordringer, herunder demografi, klima, tiltrækningskraft og konkurrenceevne.

3.1.2. I betragtning af fordelene ved AI og robotteknologi i denne sektor er det ønskeligt som supplement til disse forandringer at yde løbende støtte til landbrugere og deres ansatte, udvikle uddannelser på området og passende pædagogik med hensyn til datadeling og -aggregering⁽¹⁴⁾, samtidig med at man undersøger nye metoder til deling af omkostninger såsom samarbejdsløsninger.

⁽¹⁰⁾ Jf. punkt 4.7 og 4.8 i EØSU's udtalelse (EUT C 429 af 11.12.2020, s. 1).

⁽¹¹⁾ EUT C 240 af 16.7.2019, s. 51.

⁽¹²⁾ EUT C 240 af 16.7.2019, s. 51.

⁽¹³⁾ Disse særlige bemærkninger henviser til de forskellige sektorer, som er analyseret i ovennævnte undersøgelse, som er offentliggjort af EØSU.

⁽¹⁴⁾ Landbrugere, der ellers er storforbrugere af satellitdata og automatisering, skulle være tilbageholdende med at dele deres data ifølge rapporten »Intelligence artificielle: État de l'art et perspectives pour la France« (kunstig intelligens: nuværende tekniske niveau og perspektiver for Frankrig, 2021).

3.2. Byggeri

3.2.1. Denne stærkt arbejdskraftkrævende sektor kunne i højere grad udnytte digitaliseringsmulighederne: 36 % af dens virksomheder har indført mindst én AI-teknologi mod 42 % i de øvrige sektorer samlet set.

3.2.2. Modellering af bygningsinformation (BIM, *building information modeling*), der vinder stadig større indpas i sektoren og blev anvendt af 29 % af virksomhederne i 2016, kræver massive investeringer i uddannelse og sikkerhed for åben og ikkediskriminerende adgang til elektronisk planlægningssoftware via åbne standardgrænseflader (open BIM) for ikke at hindre mikrovirksomhedernes og SMV'ernes markedsadgang.

3.2.3. Denne sektors kendetegn og potentiale kan gøre den til udstillingsvindue for et grønt og digitaliseret Europa, hvis forudsætningerne for at sikre markedsadgangen er opfyldt med hensyn til teknologi og lovgivning om offentlige kontrakter.

3.3. Sundhed

3.3.1. På sundhedsområdet skal innovation mere end nogen andre steder opfylde etiske og sikkerhedsmæssige krav, lige fra udformning til anvendelse. Udviklingen af et AI-sundhedsområde kræver adgang til tilstrækkelige kvalitetsdata. Territoriale »sandkasser« vil være velkomne for at hjælpe mikrovirksomheder og SMV'er i den forbindelse.

3.3.2. Mikrovirksomheder og SMV'er er særligt aktive inden for medicinsk udstyr (95 % af sektorens 32 000 virksomheder) og tjenesteydelser. De er på forkant med innovation og produktivitet og kan bidrage til at forbedre sundhedssystemernes bæredygtighed og modstandsdygtighed (47 % af virksomhederne har allerede indført en AI-teknologi).

3.3.3. De står imidlertid over for høje FoU-omkostninger og en langvarig innovationscyklus, komplekse markedsføringstilladelsesprocedurer og databeskyttelsesforordningens begrænsninger.

3.3.4. Oprettelsen af et europæisk område for pålidelige sundhedsdata og rekrutteringen af »hybridmedarbejdere«, som både har faglige kompetencer og digitale færdigheder, vil fremme innovative løsninger, også i mikrovirksomheder og SMV'er, og indebære besparelser for plejesystemerne, der bliver mere solide og modstandsdygtige ⁽¹⁵⁾.

3.4. Liberale erhverv ⁽¹⁶⁾

3.4.1. Da de data, som udøvere af liberale erhverv er i besiddelse af, har en meget følsom karakter, er udfordringerne med hensyn til respekt for privatlivets fred, fortrolighed, gennemsigtighed og ikkeforskelsbehandling særlig markante i denne sektor.

3.4.2. Anvendelsen af AI til automatisering af de mest byrdefulde opgaver bør gøre det muligt for udøvere af liberale erhverv at koncentrere sig om kernen i deres virksomhed og dermed imødekomme deres kunders/patienters behov endnu bedre.

3.4.3. Som understreget i EØSU's udtalelse »Liberale erhverv 4.0« ⁽¹⁷⁾ udfordrer AI det særlige tillidsforhold, der findes mellem udøverne af liberale erhverv og deres kunder, samt begreberne uafhængighed og professionelt ansvar. Det indebærer navnlig, at de fagets regler revideres og medtager de tekniske og etiske aspekter ved AI, og at der fastsættes nye krav til uddannelse og de tilsvarende kompetencer (datasikkerhed og -kvalitet, beskyttelse af personoplysninger, cybersikkerhed m.m.).

3.5. Juridisk rådgivning

3.5.1. Trods en vedvarende og uafhængig vækst i de økonomiske konjunkturer (2,6 % om året mellem 2014 og 2018) bremses denne sektors fremgang af problemer med gennemsigtighed og systematiske fejl, som har haft indvirkning på AI siden begyndelsen, på et område, hvor tillid bygger på direkte kontakt mellem mennesker.

3.6. Regnskabsføring/driftskontrol

3.6.1. Denne sektor, som i 2018 omfattede 640 000 virksomheder i Europa, domineres af mikrovirksomheder og SMV'er. Da halvdelen af regnskabsopgaverne kan automatiseres, kan der skabes merværdi med AI, og AI giver de erhvervsdrivende mulighed for at koncentrere sig om at rådgive brugerne.

⁽¹⁵⁾ Jf. navnlig EØSU's udtalelse i EUT C 341 af 24.8.2021, s. 76 og udtalelse EUT C 517 af 22.12.2021, s. 56 om en koordineret plan for kunstig intelligens, samt Kommissionens strategiske fremsynsrapport 2021.

⁽¹⁶⁾ De defineres således af EU-Domstolen: Liberale erhverv omfatter »virksomhed, som bl.a. frembyder en udpræget intellektuel karakter, kræver et højt kvalifikationsniveau og sædvanligvis er undergivet præcise og strenge erhvervsfaglige regler« (dom C 267/99, I-7467, 2001).

⁽¹⁷⁾ EUT C 286 af 16.7.2021, s. 8.

3.6.2. I begge sektorer og specielt for at forebygge risiko for hacking af data i sidstnævnte sektor er det yderst ønskeligt at uddanne hybride profiler med kombinationen jura eller regnskabsføring og IT.

Bruxelles, den 19. januar 2022.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
